

NAPSUGÁR

GYERMEKIRODALMI LAP • LXII. ÉVFOLYAM • 688. SZÁM

2.

2018. FEBRUÁR

LÁSZLÓ NOÉMI

A színpadon

A színpadon, a színpadon
nem úgy van, ahogy gondolom.
Mindenki nem oda való:
nem mindegy, hasból, fejből, vagy
zsigerből jön elő a szó.
A színpadon, a színpadon
nem vérrokon a vérrokon.
A vér inkább illúzió:
kard, lándzsa tompa, vág a nyelv,
s nem minden jó, ha vége jó.
A színpadon, a színpadon,
a könnycsepp sokszor luftballon.
A verejték nem látható,
csatáznak vérmes szellemek,
rémisztő lesz a csattanó.

CSEH KATALIN

Színházban

A színházban elvarázsolt világ van:
hangok, színek, fények,
mesebeli lények
a színpadon járnak-kelnek,
meg-megállnak, szemlélődnek,
érkeznek vagy elköszönnek,
táncolnak meg dalolnak,
örülnek, szomorkodnak,
pislákolnak, lobognak...

Álmomban én színész vagyok,
ingem alatt szívem ragyog,
fellepek, és mondikálok,
a nézőtéren a mondikálók
hirtelen elcsendesednek,
pisszenés sincs, úgy figyelnek...
A színházban elvarázsolt világ van,
míg hiszel az elvarázsolt világban.

KISS LEHEL

Házi színház

Mondjuk, apa, az a mintás
kanapé lesz most a színház,
én meg híres művész leszek,
eljátszom a szerepeket.

Apa, te meg néző leszel,
mondjuk kétszáz. Inkább ezer!
Először is, ami rám vall,
király vagyok koronával...

...Kapj el, apa, hogyha
netán leesem,
s légy szíves, ne színészkedj:
tapsolj rendesen!

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

A színész

Színpadra lép, és meghajol,
arcába vér sosem tolul,
nemrég sánta zenész volt,
most Hamletként végigvonul.
Az álcázás kiváló mestere,
(a maszk mögött a könny igaz),
míg tapsra vár Ofélia,
szerepre szerep nyújt vigaszt.
Itt minden kész tragédia,
vagy keserédes komikum,
a színész, ha akar, sír, nevet,
csak tapsoljon a publikum.

BALÁZS IMRE JÓZSEF

Ahol a színek laknak

Nagy házban laknak a színek,
Szomszédai sok fanyar íznek,
Árnyékok sok fura hangból,
S tenyérbeli viharok, tapsból.

Most valaki kiszalad a színre.
Fehérre lép, majd feketére.
Lépcsőn megy föl a függöny,
A néző ámul a trükkön.

Valahogy más itt minden,
Van élet az összes színben.
A sütikén zöld csokimáz van,
Álombüfé van a színházban.

DÖBRENTEY ILDIKÓ

Lopellő és Hozirisz

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer két bűvész: Lopellő és Hozirisz. Lopellő mindent el tudott tüntetni, Hozirisz mindent vissza tudott varázsolni. A Kertész utcai cirkuszban léptek fel, az ugrókkal, trapézosokkal, bohócokkal, lovakkal, akrobatákkal, táncosnőkkel, oroszlánokkal és a cirkuszigazgatóval együtt.

Az egész városban ismert volt a Kertész utcai cirkusz, mert pénz helyett itt mindenki azzal válthatta meg a belépőjegyét, amivel tudta: a pékek pereccel, a méhészek mézzel, a vargák papuccsal, a tanítók szépírásfüzettel, a dédmamák horgolt terítővel, a gyerekek gyurmagilisztával, rajzzal.

A cirkuszosok nagy kosarakba gyűjtötték az adományokat, aztán a heti piacon jó pénzért mindent eladtak. A pénzen ebédet vásároltak maguknak, és takarmányt az állatoknak. A maradék forinton új produciókat tanultak, és csillogó ruhákat varrattak, hogy a következő előadás még szebb és izgalmasabb legyen.

A cirkuszigazgató közben sűrűn suttozta:

– Gyakorolni, gyakorolni, gyakorolni!

Szorgalmasan ugráltak hát az ugrók, szaltóztak a trapézosok, botladoztak a bohócok, bókoltak a lovak, egyensúlyoztak az akrobaták, táncoltak az elefántok, piruetteztek a táncosnők, ásítottak az oroszlánok. És szorgalmasan tüntetgette el a zsebórákat, nyakláncokat és fülöngüggőket Lopellő, és még szorgalmasabban varázsolta vissza mindent Hozirisz.

Tódult is a nép! Egykettőre megismerte az egész ország a Kertész utcai cirkusz nevét. Gyűltek az adományok, gazdagodott a műsor.

Az igazgató egyre hangosabban patogott:

– Gyakorolni! Gyakorolni! Gyakorolni!

Az ugrók akkor már olyan magasra tudtak ugrani, hogy megérinthették a cirkuszi sátor tetejét, a trapézosok olyan csavarosokat tudtak szaltózni, mint a pörgettyű, a bohócok olyan mulatságosan tudtak bot-

ladozni, hogy a legyek is kacagtak a fűrészpörban, a lo-

vak olyan mélyen tudtak bókolni, mint

a szerelmes lovagok, az akrobaták

olyan nyaktörően tudtak egyensúlyozni, mint a

macskák a háztetőn, az elefántok

olyan sikkesen tudtak táncolni,

mint a balerinák, a táncosnők

olyan sebesen tudtak piruettezni,

mint a körhinta, az oroszlánok

akkorákat tudtak ásítani, hogy az

idomító mellé a nagydob is a szájukba fért. És

Lopellő már egész széksorokat is el tudott tüntetni, Hozirisz

pedig még azokat is vissza tudta varázsolni.

A cirkuszigazgató ekkor elégedetten összedörzsölte a kezét:

– Ez a legjobb cirkusz széles e világon! Nem fogadunk el több alamizsnát! Holnaptól egy aranyforint a belépőjegyek ára!

EGY ARANYFORINT! – hirdették másnap a plakátok.

– Egy arany... – böngészte az írást megsebbeppenve Lopellő.

– Forint! – olvasta döbbenetben Hozirisz.

Eljött az este. A sátrat kivilágították.

Gyülekezett a közönség.

Elsőnek érkezett a pék, de a perecét nem vette át tőle senki. Utána meg jött a méhészt, de mézét meg sem kóstolták. Beloholt a varga, de a papucsát nem próbálták, betoppant a tanító, de a szépírásfüzetét nem tanulmányozták, betipegett a dédmama, de a horgolt terítőjét nem csodálták, befutottak a gyerekek, de a gyurmagilisztájukat nem dicsérték, a rajzaikban nem gyönyörködtek.

– Egy aranyforint a belépő! – állt eléjük a cirkuszigazgató.

– Egy arany?... – hüledeztek a nézők.

– Forint! – toppantott a cirkuszigazgató.

Erre mindenki fizetett, és leült a helyére. Felharsantak a trombiták, de valahogy úgy, mintha szégyenkeznének. Elkezdődött az előadás.

Semmi sem ment úgy, mint máskor. Ugrott az ugró, de csak akkorát, mint a lyukas labda. Szaltózott a trapézos, de csak úgy, mint a szédülős nagypapa. Botladoztak a bohócok, de nem mosolygott azon még a családjuk sem. Bókoltak a lovak, de csak úgy, mintha fájna a lábuk. Egyensúlyoztak az akrobaták, de szertegurult mégis minden. Táncoltak az elefántok, de ráléptek az idomító lábára. Piruetteztek a táncosnők, de összeakadt a fodros szoknyájuk. Ásítottak az oroszlánok, de nemhogy a nagydob: még egy sóskifli sem fért a szájukba.

– Nagyérdemű közönség! – lépett a porondra ekkor elszántan Lopelló. – Itt ma este tévedés történt! Éppen azért, hogy máskor ez ne fordulhasson elő, én most – Lopelló bimm, Lopelló bumm! – eltüntettem A CIRKUSZIGAZGATÓT!

– Nahát! Vivát! – ujjongtak a nézők.

– ...És most, nagyérdemű közönség, tegyék a nagykosárba az adományokat, mi pedig visszafizetjük az aranyforintokat!

– Éljen! Éljen! – tombolt a közönség, és ugrottak az ugrók, szaltóztak a trapézosok, botladoztak a bohócok, bókoltak a lovak, táncoltak az elefántok, piruetteztek a baletarinák, ásítottak az oroszlánok, és boldog volt Lopelló.

Csak egyvalaki állt ott komolyan, figyelve, mintha hallgatózna: Hozirisz.

– Változtass vissza! Változtass vissza, Hozirisz!

– hallotta valahonnan a cirkuszigazgató kérlelő hangját.

– Nem tehetem, igazgató úr! Ha pénzt kér a közönségtől, tönkremegy az előadás!

– Nem kérek pénzt! Ígérem, nem, csak változ-

tass vissza!

– Hát jó... – bólintott Hozirisz, és csöndet intett. – Ismételje el mindenki előtt, igazgató úr, amit az imént nekem mondott!

– Nem kérek pénzt a nézőktől soha! A Kertész utcai cirkusz az adományok cirkusza marad! Ígérem!

– Éljen! Hol az igazgató? Látni akarjuk! – zúgott a közönség.

– Már is láthatják, mert én ... Hozirisz bimm, Hozirisz bumm! – visszavarázsolom A CIRKUSZIGAZGATÓT!

Tapsolt a közönség, táncoltak a cirkuszosok, és dalolt örömeiben Lopelló és Hozirisz. Azóta is a Kertész utcai cirkusz a legjobb széles e világon. Aki nem hiszi, nézze meg az előadásukat. De ne feledjen el valami adományt vinni magával – olyat, amit csak ő tud adni, senki más!

Megsúgom önnek:
a színház egy ünnep!
Libbenve járunk,
titkot találunk.
Hogy elkísérjem,
engedje, kérem,
s én megsúgom önnek:
a színház egy ünnep!
(Döbrentey Ildikó)

DERÜLJ, DERÜLJ!

CSEH KATALIN

Február

Böjtelő hava, télutó,
kásásodik már a hó,
a gyalogút, lásd, latyakos,
dühöng a szél, haragos.

Bálint napján ültess fát,
az érkező tavaszt így várd,
fánkot süssél, eleget,
s csörögék is legyenek.

Jégbontó hava, február,
áll már a farsangi bál,
szívünk s csizmánk
nagyot dobban,
jókedvünk az égig lobban.

SZŐCS MARGIT

Tudd meg...

Tudd meg,
nem vagyok akárki –
lehetnék mesehős, márki...
Ki rámszorul, biztos lehet:
szegen találok a fejet.

Tudd meg,
vállalkozó vagyok –
ha kell, csapat-papot hagyok.
Üzletem forró Indiában:
porcelánbolt az elefántban.

Tudd meg,
doktoráltam hétszer –
nem győzhet le senki ésszel.
Bölcsességből sokra futja:
szalonnából lesz a kutya.

TÓTH ÁGNES

Üzzük el Konc királyt!

A naptárban titok van,
Nézzünk bele titokban,
Benne lapul február,
Jeges trónon Konc király.
Köd palástja, hó nadrágja,
Nappalunkat harapdálja.
Vigyük el a maszkabálba,
Kergessük el a világra!
Kössük hátára a telet,
Ködöt, deret, jéghideget.
Ha elűztük, új nap virrad,
Melegebben süt majd a Nap!
Ütögessük hát a dobot,
ljesztgessük a bolondot.
Táncoljunk és vigadjunk,
Kurjongassunk, forogjunk!
Mulassatok ti is velünk,
Farsangolni van most kedvünk!

BALAJTHY FERENC

Kutyabuli

*Harap utca három alatt
Megnyílt a kutyatár...
(Weöres Sándor)*

Kutyaóiban kutyabál van.
Kutyagolnak ketten, hárman.
Ficáncolnak, vakkantanak,
A sok fürge csontra harap.

Aki másokat megugat,
Bizony magyarosan mulat.
Aki meg csak farkat csóvál,
Könnyen kerül rá a poráz.

Kutyabálban kutyazene:
Most mindenki nyüszítene!
Kutyaharapást szőrivel
Gyógyítgatnák jószerivel.

Tutulóknak tábora nagy,
A mosoly az arcukra fagy.
Mégis vidám a kutyabál,
Mindenkinek jut kutyatál.

Kutyabálban ez így csodás,
„Aki bírja, marja” szokás.
Ugrándozik az ebcsapat,
Lóg a nyelvük, mint a lakat.

Egyik kutya, másik eb,
Kutyavilág a legszebb!

LÖVÉTEI LÁZÁR LÁSZLÓ

Ne zabáld tele magad!

*Jesszuspepi!
Mi történt a hassal?
Jóllakattuk három bronzlo-
vassal.*

*S hogy ettétek?
Villával és késsel?
Julcsi és én késsel,
Lackó király kézzel,
mert ő ilyen: tenyerébe
napközben is országalmát
képzél.*

*S mi lesz most a fejjel?
Elalszunk, bár Apa szerint
még a legeslegszebb álom
se fenéki tejfel...*

SZÓCS MARGIT

Jelmezverseny

Kürtök kürtölték, harsonák harsogták, hogy megkezdődött a karnevál. A város az átváltozás bűvöletében bizsergett. Az emberek végre azok lehettek, amik nem voltak: a gyávák vakmerők, a csúnyák kápráztatók, a szépek ijesztők, a törpék óriások, az óriások törpék. A tükörök megteltek arcokkal; trükkös festékek, púderekek, csillámporok felváltva szépítettek, rútitottak. Rikító parókák foglatában állarcok elevenedtek meg: vérfagyasztó, háborzongató, kísérteties, mulatságos, bűvölő, bájoló alakokkal teltek meg az utcák. Nagy csinnadrattával vonult a nép a jelmezbálba.

A hatalmas bálterem szédítő zenebonától lüktetett. Pokolfajzatok táncoltak angyalokkal, Piroska a farkassal keringőzött, a hétfejű sárkány fejvesztve roptá Király Kis Miklóssal, a nyúl polkát járt az oroszlánal, Jancsi bűgőcsigaként pörgött a mézeskalácsképű boszorkával, a törpe az óriás-

sal rúgta a port. Kísértetek huhogtak, tangózó fák susogtak, ragadozók sokasága lejtette a palotást jámborképzű prédájával.

A terem közepén egy behemót elefánt riszálta magát. Oszloplábai döngve dobantak a fényes parketten. Ormányával időnként kölcsönvett szomszédai fejről egy-egy kalapkölteményt, cicomás koronát, vagy derékon ragadott néhány visibáló sellőt, és jól meghintáztatta a levegőben.

– Szédületes jelmez, prima alakítás! Úgy bánik az ormányával, mint egy igazi elefánt – kommentálta elismerőleg a társaság.

A bókók hallatán az elefánt fejébe szállt a dicsőség, s hogy csodálói még jobban elkápráztassa, a szökőkúthoz ballagott, megszívta ormányát vízzel, és egy körkörös mozdulattal lezuhanyozta a körülötte levőket.

– Húú, de hideg! Hihetetlen! – hüledeztek a bőrig ázott maskarások, s találgatták, vajon ki lakozhat az elefántjelmez mögött. – Tán egy szemfényvesztő mágus? Vagy egy ezermester?

Az elefánt egyre jobban belemelegedett a mulatozásba: hátsó lábára állva hastáncot járt, s kurjantásként ormányával jó nagyokat trombitált.

BERTÓTI JOHANNA

Lajstrom

Micsoda farsangi menet! Amit csak képzelni lehet, az mind van itt. De bővebben: két Pókember, három Batman, négy varázsló, öt boszorkány, egy elefánt, két oroslán, egy Hófehérke, hét törpe, egy ananász és egy körte, három kismalac, egy farkas, két Mikulás, egy rénszarvas, egy medve meg egy idomár, hét pettyes katicabogár, s egy gyerek, ki jelmez nélkül járkal a többiek között, sokat gondolkodott, s végül kakukktójásnak „öltözött”.

Hajnal felé újból megszólaltak a kürtök, harsonák, jelezve, hogy érkezett a lelepleződés ideje, a díjátadás. A tánc heve lohadni kezdett, a párok lassan szétváltak, és felsorakoztak a terem hosszában.

A zsűrinek nem volt könnyű dolga: olyan sok jelmez remekelt, hogy csak hosszas vita után tudták meghozni a döntést.

A várakozás izgalmától a terem plafonig telt sűrű csenddel.

– Tisztelt farsangolók – csendült fel végre az elnök hangja –, a zsűri döntött. A harmadik díjat a mézeskalácsképű boszorkának ítéltük.

A boszorka lekapkodta magáról fekete kendőjét, ruháját, mézeskalács maszkját, s Borivá, az ápolónővé változott vissza.

– A második díj a fejvesztve táncoló hétfejű sárkányt illeti – folytatta az elnök.

Ekkor a sárkány hasa egy cipzárhúzással kettévált, s Péter, a cukrász ugrott ki belőle.

– Az első díjat pedig... az elefánt érdemelte ki. A zsűrit elkápráztatta az élethű méret és jelmez, valamint a kifogástalan alakítás. Gratulálunk mindenkinek – fejezte be az elnök.

– Hurrá! Brávó! Lássuk, ki van az elefántban?! – kiáltozta a kíváncsi tömeg.

Az elefánt lassú mozdulatokkal kezdte ledobálni magáról röcskös, vastag bőrét. Ám a báméskodók döbbenetére, jelmezéből nem valaki emberfia, hanem egy kiköpött rino-cérosz bújt elő.

– Húúú, hóóó – hujjogtak a jelenlevők.

Az orrszarvú körbecsörtette a termet, öklelt egyet szarvával a levegőbe, majd vetközni kezdett. Nemsokára egy mirgő-morgó oroslán bukkant elő belőle.

– Jaj, jaj! – visítottak a megrémült báméskodók.

Az oroslán is megszabadult gőnceitől, s a helyében egy medve vált láthatóvá.

– Ni, egy élő maci! – örvendeztek a gyerekek.

Aztán sűrű egymásutánban a medvéből farkas lett, a farkasból róka, a rókából nyest, a nyestből sündisznó, a sündisznóból egér, az egérből veréb, a verébből szarvasbogár, a szarvasbogárból lepke, a lepkéből légy, a légyből szúnyog, aki egyből a zsűri elnökének az orrára szállt. Az elnök lendítette is a kezét, hogy lecsapja, mielőtt még megcsípne, de a szúnyog fürgébb volt, és kirepült az ablakon.

Így hát örök titok marad, hogy ki, mi lapulhatott végül az elefánt legeslegmélyén.

DÖME ZSUZSA

Kuty napló

Ez már a kutyáké

Az alatt a rövid idő alatt, amíg az egész terület az én kizárólagos fennhatóságom alatt állt, futballpályaként működött az udvarunk. Magamhoz kapartottam, s széleseben hajtottam magam előtt körbe-körbe a labdát, hangos vakkantásokkal biztatva a még gyorsabb gurulásra. A közben felmerülő akadályokat a labdával együtt természetesen sikeresen legyőztük. A kisebb cserjék, virágok hamar belátták, nekik lesz jobb, ha inkább alulról szagolják az ibolyát, s vagy maguktól szá-

radtak el, vagy némi könnyítéssel segítettem nekik a folyamatban.

Hogy, hogy nem, talán a szomszéd közbenjárására – az udvarunkat egyszer csak hosszában, középen elfelezték. Szerencsére csak egy kis jelképes kerítést állítottak, éppen csak akkorát, hogy ha akarok, átgorhassak rajta vagy átbújhassak alatta.

Azóta természetesen tisztelettudóan távol tartom magamat az udvarnak azon részétől, amelytől ily módon elválasztottak, s a mi térfelünkön kergetem nagy igyekezettel a labdát. Addig-addig mesterkedem, amíg valahogyan át nem böködöm a szomszédék felére. Akkor aztán erőszakosan elkezdek ugatni, s nem is hagyom abba – ez az én nem éppen csendes bosszúm –, amíg a labdámat valaki vissza nem dobja.

A tiltott területre mások jelenlétében még véletlenül sem teszem be a lábamat. Azon a térfélen én csak olyankor tartózkodom, amikor azt gondolom, hogy senki sem lát. Ilyenkor lekonyuló farokkal, óvatosan teszek egy-két kört az elkerített részen, ellenőrzöm, rendben mentek-e a dolgok távollétemben, nincs-e ott sérült kismadár, járt-e erre a környék valamelyik nyávogni is lusta macskája.

Nem tudom, miért, de a gazdámék jobban szeretik, ha nem ők, hanem én megyek a labda után. Elhajítják, s nekem kell azt akármilyen messziről pillanatok alatt visszahoznom. Ezt a játékot nem lehet megunni. A rendszeres edzéseknek köszönhetően olyan fürgeségre tettem szert, hogy minden valószínűség szerint Iharos FÜRGE Falkó névre nem véletlenül hallgató dédszülem is elégedett lenne gyorsaságommal.

A legjobban a kicsike labdákat szeretem. Ezekkel nem fejelek, nem is gurítom őket vissza, hanem hopp, a számmal elkapom, s egy szempillantás alatt visszaszállítom a feladónak. Egyszer, tízszer, százszor... A végén lihegve, de jóleső elégedettséggel – már megint tettem valamit az egészségükért! – nyúlok el a pünkösdirózsa-bokor tövében, s tovább rágom a gyártó cég szerint elrágthatatlan, önmagára már alig emlékeztető, csonka kis focimat. Ez már a kutyáké.

A kutya se talál rám

Mások, ha gödörbe kerülnek, igyekeznek minél előbb kikecmeregni onnan. Én azonban szeretek gödörben lenni. Gödörben lenni jó. De a legjobb, ha az embernek több gödre is van.

A jó gödör titka a porhanyós földben és a mélyítési lehetőségek maximális kiaknázásában van. A folyamatos ásásról természetesen a gödör mindenkori tulajdonosa gondoskodik.

A gödörkészítéshez kell egy széltől és kíváncsi tekintetektől óvott hely, például egy árnyat adó tuja vagy egy leveleit kibontott pünkösdirózsa-bokor. Aztán kell egy kutyaorr és két mellső láb a kaparásra, valamint fürgeség és kitartás.

Munka közben elmondom, hátha valaki nem tudja: a gödörben tartózkodásnak megvan a maga illemtana. A gödörben nem szokás forgolódni, mozgolódni, lármát csapni, ugatni pláne nem. Moccanatlanul, pissenés nélkül, környezettudatos magatartással kell egygyé válni a földdel. Mert a gödörben a föld az úr, meg kell várni, hogy elfogadjon.

A gödör meghitt szunyókálásra, szemlélődésre való. Giliszták alagútjait, hangyák vonulását, ismeretlen rovarok lázas cipekedését figyelheted meg, a föld nesztét hallhatod, ha eléggé résen vagy.

A kotorék azért is jó, mert el lehet benne rejteni valamit, például csontot vagy kiflivéget. Az én egyik gödröm akkora, hogy abban bőven elférne még a szomszéd cipője is. A hátsó kerítés mentén módszeresen ásott másik mélyedésem kedvező fekvése miatt megfigyelő és stratégiai támaszpont is egyben: ha államat a gödör szélére támasztom, jó rálátás nyílik a szomszédos kertekre is.

Az én legkedvesebb gödröm a pünkösdirózsa-bokor alatt van. Rekkenő hőségben ott alszom az igazak álmát. Ha a hűvös ágak közül kikandikálok, lógó nyelvem ki se látszik a földig hajoló virágok rózsaszínű szirmai közül.

A gödröt folyton ásni, kotorni, mélyíteni kell. Így ni... Készen van. Biztonságos, kellemesen hűvös lett, jól el lehet bújni benne a világ és a szomszéd mérges tekintete elől. Elégedetten nyúlok el a legmélyén. Itt aztán a kutya se talál rám – gondolom –, és megkezdem semmittevésnek álcázott őrszolgálatomat.

Az első gyanús jel nyávogás formájában jelentkezik. A hang adója azt gondolván, hogy engem minden bizonnyal hosszabb időre nyelt el a föld, nagy merészen átugrott a palánkon, s már ott lapul ugrásra készen a kerítés tövében. Na, nekem sem kell több! Üzsgyi!

A gödör meg csak várjon.

HA VITÉZ VAGY, JER VELEM!

Így hívott csatába egyik tüzes kuruc nótánk mindenkit, akinek elege volt a labanc zsarnokságból. Kik voltak a kurucok, és kik a labancok? A labancok a császár emberei, a kurucok az ellenük lázadó magyarok. I. Lipót osztrák császár 1686-ban segített kiűzni a törököt, de cserében saját meghódított területek tekintette Magyarországot. Három év alatt többet rabolt, mint a törökök 150 év alatt. Szenvedtek a jobbágyok, a kézművesek, a végvárak elbocsájtott katonái, de még az előjogaiktól megfosztott nemesek is. Lázadtak, visszavágtak, ahol csak tudtak.

Rákóczit kemény próbatételek faragták vezérré.

Még csecsemő, amikor apját elveszíti, hatévesen nevelőapja, Thököly Imre kuruc táborában szokja a hadi életet, tízévesen az osztrákok által ostromolt Munkács várában sebesülteket ápol anyja, a hős várvédő Zrínyi Ilona oldalán. A császár, hogy kinevelje belőle a lázadó családi örökséget, elválasztja anyjától, és csehországi kolostorba küldi. Édesanyjával soha többé nem találkozhat, de jelleme oly szilárd, hogy az idegen nevelés sem farag belőle Habsburg-párti főurat.

A fényűző semmittevés helyett megalázzott országa minden gondját a vállára veszi. Tekintélye, mérhetetlen vagyona, műveltsége, vezetői adottságai jelentik a biztos alapot, szabadságszeretete és népe iránti felelősségérzete adja az erőt a nehéz sors vállalásához.

Szembefordul a bécsi udvarral, ám titkos levelezése a császár kezébe jut. 1701-ben a bécsújhelyi börtönbe vetik. Innen vitték vérpadra nagyapját, Zrínyi Pétert is, de Rákóczinak szerencsére nem ez a sors jut. Felesége segítségével sikerül megszöknie. Lengyelországba menekül. Bercsényi Miklós gróf és Esze Tamás kérésére 1703. május 6-án kiadja a brezáni kiáltványt, amelyben hadba szólít „nemest és nemtelent”, az egész magyar nemzetet.

Serege nőttön nő, de még így is eltörpül a labanc túlerővel szemben. Bölcs diplomáciai, gazdasági intézkedésekkel, sőt saját vagyonával is igyekszik támogatni

Rákóczi találkozása Esze Tamással

A portyázó kurucokat elsőként a „kuruc király”, gróf Thököly Imre szervezte hadsereggé. Kitűnő hadvezér volt. A szikszói és a zernyesti csatában egyaránt megsemmisítő csapást mért a császári hadakra. A lázadás azonban akkor szélesedett szabadságharccá, amikor Thököly nevelt fia, Rákóczi Ferenc állt az élére.

A mesékből tudjátok, és jó lenne, ha magatok számára is eszetekbe vésnétek: aki a könnyebb utat választja, és kitér a megpróbáltatások elől, nem válik soha hőssé.

Rákóczi zászlóján ez áll:
Cum Deo pro patria et libertate.
Mit jelent a latin mondat?

GYŐZTES CSATÁNK - HŐSÖK, VITÉZEK!

a szabadságharcot. A legnagyobb segítséget azonban vezéreinek hősiessége, elszántsága és hadi tehetsége jelenti.

Melyik volt a kurucok legkedvesebb hangszere? Ha megszólalt, tízezrek sorakoztak a fejedelem zászlaja alá, a bukás után pedig a császáriak még a hangjától is rettegtek, tiltották, törték, zúzták, mint a magyar szabadság jelképét.

Ha vitéz vagy, jer velem! Béri Balogh Ádám nótája ez, aki nyolc éven át tartotta rettegésben a császáriakat:

*Fakó lovam, a Murza,
Lajta vizét megússza;
Bécs-alját ha nyargalja:
Császár azt megsiratja...*

Nyolc gyermeke volt, mégis egész vagyonát a szabadságharcra áldozta. A labancok elfogták, s mert nem tudták megvesztegetni, lefejezték.

Bottyán János kuruc generális fél szemét elveszítette a csatában, ezért Vak Bottyán néven emlegetik. A Dunántúl hős védője volt, Szentgottárdnál szétverte Heister császári tábornagy seregét, Érsekújvárt utolsó leheletéig védte. Katonái rajongva szerették, mert szigorú rendet tartott, de emberséges volt.

Majos János saját élete árán mentette meg a fejedelmet a munkácsi csatában. Ilosvay Imre volt Rákóczi legvakmerőbb

huszártisztje, Guthy István ezredes az erdélyi csatatereken vitézkedett.

Rákóczi főgenerálisa, legközelebbi barátja, tanácsadója és harcostársa gróf Bercsényi Miklós volt. Törökországban is kitartott mellette, 1906-ban történt újratemetésük óta pedig vele alussza örök álmát a kassai Szent Erzsébet székesegyházban.

Nézd Rákóczi tiszta homlokát, bátor tekintetét, büszke tartását! Egész lényé erkölcsi és lelki nagyságot sugároz. A győzelem jelképe ő, nem a vereségé. Nem legyőzték, hanem elárulták: szövetségesei cserben hagyták (XIV. Lajos francia király és az orosz cár), harcostársai közül sokan nem tudtak felmagasodni hozzá, gyávák, megalkuvók voltak. A gróf Károlyi Sándor vezényletével megkötött, megalázó szatmári békéhez, a lélekroppantó nagymajtényi fegyverletételhez a fejedelemnek semmi köze nem volt. Sem vezéri nagyságára, sem erkölcsi tisztaságára, sem emlékére nem vethetnek árnyékot. A száműzetés évtizedei sem megtörték, hanem növelték tiszta fényét.

Sorsát maga választotta, maga teljesítette be. Ha hűséget esküdött volna a győztes ellenségnek, nem kellett volna bujdosnia. De akkor nem lenne ott az arcképe minden magyar tisztaszóban, és nem róla szólna ez a mese.

Zsigmond Emese

Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc

Novemberi megfejtések: Osztrák császárok, akik magyar királyok is voltak: I. Lipót, I. József, Mária Terézia, II. József, II. Lipót, V. Ferdinánd, I. Ferenc József, I. Károly. Mindhárom évszám magyar szabadságharcot jelöl. 1604 Bocskai István, 1703 Rákóczi Ferenc, 1848 Kossuth Lajos nevéhez kötődik. Mátyás király hadvezérei: Magyar Balázs, Kinizsi Pál, Báthori István, Szapolyai (Zápolya) István, Dávidházi István, Egervári László, Jan Zelei. **Nyertesek: Jánosi-Rancz Júlia, Marosvásárhely; a maroskeresztúri IV. B; az esztelneki IV. osztály.**

Haragos Kengyela

Haragos Kengyela Rákóczi fejedelemnek a testőr hadnagya volt. A haragos nevet azzal érdemelte ki, hogy legjobb kedvében is úgy fújta a tüzet, mint a sárkány. Soha senkiben kárt nem tett, de azért mindig le akarta harapni a fejét az egész világnak. Egyszer magát a fejedelmet is azzal ijesztgette, igaz, hogy akkor – először az életben – ő maga ijedt meg.

Úgy történt az, hogy a gorbói csatában kilőtték alóla a lovat. Hátrafordul, keresi a vezeték lovat – hát nincs sehol.

– Elvitte valami nyalka kuruc úr – hebegte ijedten a legénye. Tót deákból lett háromnapos kuruc volt az istenadta, nemigen ismerte még ki magát a hadi életben.

– No, én annak a lókötőnek leharapom a fejét! – csikorgatta a fogát vitéz Kengyela. Egyelőre persze nem ért rá kuruc fejek után szaladni.

Este már tábortüzek mellett vigadoztak a kurucok. Haragos Kengyela is felejtette már egy kicsit a dühét, mikor egyszerre csak elejbe toppan mosolyogva a fejedelem.

– No, Kengyela – azt mondja –, elhoztam a fejemet.

A hadnagy csak tátogott, mint horgon a potyka, de megszólalni nem tudott.

– No, igen – bizonykodott Rákóczi. – Én vettem el a te vezeték lovadat, ki is lőtték alólam azt is. Hát itt a fejem, harapd le. Hadd látom, hogy fogsz hozzá.

Hullámos üstökű oroszlánfejét azzal nevetve meghajtotta. A hadnagy már akkor térdelt a porban, s vasöklével a saját deres fejét veregette.

– Nono, hívem – csitította a fejedelem –, azért ne edd ám meg a magad fejét se. Szükségem van még nekem erre a te vén fejedre. Hanem tudod, mit? Igyunk erre a nagy ijedtségre.

Haragos Kengyela elsápadt az örömtől, mint a gyerek, hogy fakupáját a fejedeleméhez koccinthatta. Le se tette, míg a fenekére nem látott. Akkorra gyönyörű paripát vezetett elé a fejedelem két őrt álló legénye.

– Tied legyen, Kengyela – veregette meg a hadnagy vállát a fejedelem. – Olyan kurucot nevelj belőle, amilyen te vagy.

Úgy lett, ahogy Rákóczi kívánta. Morcos – mert ezt a nevet adta Haragos Kengyela a paripájának – nemsokára emberszámot tett a kuruc táborban. Rúgta, harapta a csatában a labancot, ahol érte. És messziről megérezte a szagát, mint komondor a farkasét.

Egy esztendő múlva annyira ki volt tanulva Morcos a hadi tudományokban, hogy Kengyela már az órallást is rá merte bízni. Megcselekedte egynéhányszor, hogy mikor

ő volt a soros, a paripáját állította oda maga helyett strázsának.

Egyszer azonban mégis megesett, hogy meglépett a lóstrázsra az őrhelyről. Elveszett szőrén-szálán. Kengyela dörgött, morgott, toporzékolt, utoljára kiadta a parancsot:

– Le kell löni a bestiát! Szökevénynek ez a büntetése.

– Először meg kell találni, hé! – csendesítették a cimborái.

– Mit?! – csapta Kengyela a földhöz a sástollas süvegét. – Kuruc szavamra fogadom, hogy odaadom egy petákért azt a hűtlen párát, ha megkerül.

A peták nagyon kis pénz volt. Kettő ért belőle egy mai fillért. Kengyela fogadásának hamar híre szaladt a táborban, s heten nyolc felé futottak Morcost keresni. Tudták, hogy Kengyela állja a szavát, s olyan lóért senki se sajnált volna egy petákot. Utoljára mégiscsak a gazdája találta meg a lovat. Messziről meglátta fehérteni, s az is ráismert Kengyelára, mert vígan nyihogott. Meg is indult felé lassú kocogással, de minduntalan visszafelé csavargatta a nyakát.

– Kit bolondít ez az állat? – húzódott meg Kengyela kíváncsian az árokban.

Biz az valami kóborló labancot bolondított, aki lopva sompolygott utána. Odáig

csalogatta, ahol a kuruc megbújt az árokban, ott aztán nagyon vígan röhentett egyet, s vágatott be a kuruc táborba, mint a nyíl. Tudta, hogy Kengyela most már majd elbánik a labanccal. El is bánt, nyakánál fogva húzta be az istenadtát a táborba. Ott nagy kacagással fogadták a vitézek, csörgetve az erszényüket:

– No, Kengyela, állod-e a szavad?

A kuruc szügyébe vágta torzonborz fejét, és elbúsultan felelte:

– Állom.

Azzal kezit-lábát összekötötte a labancnak, felhajította a Morcos hátára, és kantárjánál fogva végigvezette a lovat a táborban, harsány hangon kiabálva:

– Eladó egy ló egy petákért meg egy labanc ezer aranyért, de csak annak, aki mind a kettőt megveszi!

Lett olyan kacagás, hogy csak úgy dörgött bele a tábor. Furfangos Kengyela pedig – mert attól fogva csak így nevezték – befejezte a sétát, kiszabadította a labancot, és barátságosan megpaskolta a hátát a kötőfékkel:

– Téged pedig szabadon eresztelek, fiam, hogy hadd legyen olyan labanc is a világon, aki ezer aranyat ért egyszer.

NAGYSOLYMOS

Most nem sólymos, inkább havas

Itt születtem

Karácsonyi műsor a református templomban

Az unitárius templom belseje

Őseink fejedelmi solymászok voltak

Nagysolymos a két Küküllő közt, Székelyudvarhelytől 58, Székelykeresztúrtól 25 km-re, a Nagysolymosi- (Lok-) patak völgyében fekszik. Székely- vagy Román-andrásfalva községhez tartozik.

1333-ban a pápai tizedjegyzékben Solumus, 1550-ben Naghsolmos néven jelenik meg.

A régi falu a mai alatt, a patak két oldalán terült el. A hagyomány szerint határában három vár volt, amelyek megvédték a falubelieket a törökök támadásaitól: Úrvár, Ásvár, Várhely.

A falu neve a sólymokban gazdag vidékre és a solymászatra utal. Erdélyben a fejedelemség korában sólyomadó is volt, ami azt jelentette, hogy évente 8 sólymot kellett beszolgáltatni a török portának.

A falu nevének eredetéhez kapcsolódik a monda, miszerint élt a vidéken egy solymár, akinek csupán két sólyma maradt. Volt ennek a solymárnak két fia, akiknek igazságosan akart területet adni. A sólymokat a magasba repítette. A nagyobbik a mai Nagysolymos területére szállt, a kisebbik meg Kissolymos területére.

A Nagy- és Kissolymos völgyét elválasztó, Karisfal nevű hegylánccal legmagasabb csúcsát Várhegynek nevezik. Ennek legendája *A török kincsek őrzője* címen szerepel a Legendáriumban.

A falu lakossága többnyire református vallású, de vannak unitárius felekezetűek is. A kazettás mennyezetű református templom a Bálványos hegy oldalán áll. 1847-ben átépítették. Középkori tornyának két harangja közül a nagyobbik felirata: „Az élőket hívom, a halot-

*Szivárványos óvodásból
Napsugaras iskolás lesz*

takat siratom, a villámokat töröm, és az Istent dicsőítem.” A templomkertben emlékoszlop őrzi az első világháborúban elesett nagysolymosi hősök nevét.

Az unitárius templom pár lépésre van az iskolától. A XVII. században épült. Belseje, bútorzata az unitárius templomokban megszokott kékes színárnyalat helyett vöröses-barnára van festve.

Az oktatás kezdetéről nincsenek pontos adatok, ám a XVI. században már volt iskola a faluban. 1873-ban alakult az első községi iskola. 1881-ben befejeződik az iskola építése, 1889-ben népiskolává alakult. Az iskolához tartozik egy faiskolakert. Ide minden évszakban többször is kimegyünk, játszunk, szalonnát sütünk.

Fogyunk, de reménykedünk

A falu házain, építészeti stílusán meglátszik a százok lakta vidék közelsége: magas házak, kőoszlopos, erősített kapuk. A régi házak ma is biztosan állnak, de egyre több magányos. Sajnos Nagysolymosra is az elnéptelenedés jellemző. A lakosság száma évről-évre csökken, de reménykedünk a jó Isten gondviselő akaratában.

Igyekszünk a régi szokásokat ápolni, feleleveníteni. Őszi ünnepünk a szüreti bál. Népviseletben, szekerezve és énekszóval végigjárjuk a falut, majd a kultúrotthonban eljárjuk táncunkat. Szenteste a templomban adjuk elő kis műsorainkat. A telet farsangi mulatsággal búcsúztatjuk. Tavasszal felköszöntjük a nőket és az anyukákat. A gyermeknap a kedvencünk, tele van vidámsággal, a bogrács pedig pityókatokánnyal. Sokat kirándulunk, sportolunk, igyekszünk a környéken rendezett versenyeken részt venni. Mindig nagy lelkesedéssel várjuk a Napsugár új számait.

Kedvenc játszóhelyünk az iskolakert

Zoknihóemberek mosolyognak az udvaron épült igazira

Mi és a jégkorszaki tigris egyik kirándulásunkon

**Összeállították:
Mózes Lídia óvónő,
Koncz Ildikó
és Barabás Szabolcs
tanítók**

Ínséges napok

Ha megszokom jelenlétedet, akár a tenyeredből is etethetsz

Kiskópé

Miért nem jó téli madárebéd a kenyérmorzsa? Miért örülnek a cinkék a felfüggesztett, nehezen megközelíthető eledelnek?

Novemberi megfejtések: A kis őz pöttyei, a jaguár, a gepárd, a tigris, a zebra mintázata a levelek vagy a fű közötti fény-árnyékot utánozza, az oroszlán a szavanna sárga színét. A gyík, a kígyó, a fácáncsibe, a lappantyú, a varangy a földrögökkel „olvad eggyé”, a kaméleon a környezete szerint változtatja színét.

Nyertesek: Kálmán Boglárka, Marosvásárhely; a biharszentjánosi IV.; a kalotaszentkirályi III. osztály.

**Havonta
3 díjat!**

Ilyenkor, tél vége felé ínséges napok köszöntenek erdő-mező vadjaira. A bokrosokban, bogáncsokon fogytán a „csipegetnivaló”. Jó azoknak, akik átalusszák az ínséges napokat: összegömbölyödve szunyókál a sündiszó, a pele. Földalatti éléskamrájának szomszédságában pihen a hörcsög, az ürge. A madarak azonban nem alusznak téli álmot, ők nélkülöznek, így hát nekünk kell segítenünk szárnyas barátainkon azzal, hogy etetjük őket.

Milyen legyen a madáretető? A kint hagyott virágállványt, asztalt is felhasználhatjuk erre a célra, vagy készíthetünk deszkából is etetőt a kertben, az udvaron. Tetőt készítünk föléje, nehogy a hó belepje a táplálékot. Fontos, hogy a közelben legyen egy őrhelyül szolgáló fa is, amelyről a vendégek terepszemlélt tarthatnak, ugyanis vaktában nem repülnek ismeretlen helyre. A deszkát időnként töröljük le egy nedves szivaccsal, hogy a szemetet és esetleg megtelepedett kórokozókat eltávolítsuk.

Ne etessük kenyérmorzssával a madarakat, inkább olajos magvakkal. De magunk is készíthetünk változatos „fogásokat”. Egy kis lábasban olvasszunk fel marhafaggyút, disznósírt, szórjunk bele napraforgómagot és zabpelyhet, és hidegen „tálaljuk”.

Cinke-csárda. A cinkék valóságos akrobaták, a függeszkedés mesterei. Ha őket szeretnénk megvendégelni, gyúrjunk a fenti maszszából öklömnyi gömböt, tegyük műanyag hálóba, és függesszük fel. Ha a masszát kicsi virágcserepbe gyúrjuk bele, és a cserepet szájával lefelé függesztjük fel, élvezet nézni, amint a kis cinkék fejjel lefelé kapaszkodnak, és vidáman, ügyesen csipegetnek.

Kik a vendégek? Az etetők gyakori látogatói a cinkéken kívül a csuszkák, zöldikék, pintyek, na és persze „csóriék”, a verebek. Néha egy-egy királyka és meggyvágó is megjelenik.

Nem mindenki tud „illegálisan” enni. A cinkék, csuszkák, pintyek felkapnak egy-egy magot, elrepülnek vele a közeli fára, és ott fogyasztják el. A verebek zajosan, csapatosan érkeznek, lökdösődnek, és szétszórják a magot. A meggyvágók összeférhetetlenek: amint a második megérkezik,

rögtön hajba, illetve tollba kapnak, egyikük elrepül, s közben szétrúgják a magot.

Az etetőnél alkalmunk van olyan közelről megfigyelni a madarakat, mint nyáron soha. Ha van határozónk, az addig ismeretlen fajokat is megismerhetjük, de határozó nélkül is sok örömmünk telik jövés-menésük, szokásaik megfigyelésében.

BITAY ÉVA

Mókusetetőt miért nem készítetek?
Azt hiszitek, alszom télen?

Mit gondol...

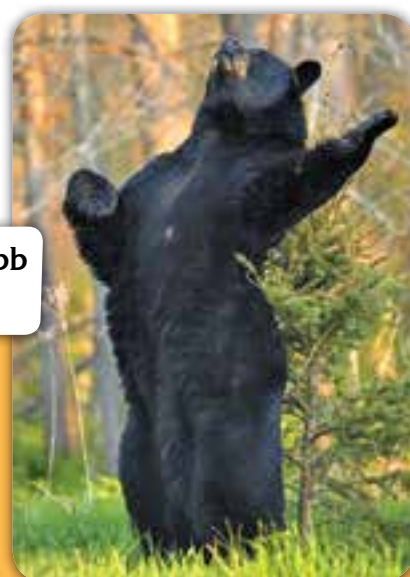
a medve? A legtréfásabb ötleteket közöljük.

MIT GONDOL A KÉT MAJOM?

A novemberi képünkhöz érkezett ötletekből:

- Tükröm, tükröm, mondd meg nékem...
- Mi ez? Ha csoki lenne, olvadna...
- Fiam, megmutatod, hogy kell használni ezt a kütyüt?
- Fordítva tartod, anya! Gyenge itt a térerő.
- Kérem a telefont, most én jövök! Te úgysem értesz hozzá!
- Nem adom oda, árt a szemednek.
- Akkor te miért nyomogatsz folyton?
- Na gyere, dobunk együtt egy szelfit!
- Ne majomkodj, mert fényképezlek.
- Megírom anyádnak a messengeren, hogy éhesek vagyunk.
- Küldök rólad egy képet nagyinak.
- Hiszen neki nincs is okostelefonja!
- Mosolyogj, mondd, hogy icipici bicikliiii...
- Várj, hogy igazítsam meg a bundámat!

- A telefonban még szebb vagy, mint életben.
- Anyu, ne fészbukozzál! Főztél ebédet?
- Most rendelek banánburgert a McMajom's-ból.
- Anya, hagyd már abba, inkább gyere játszani.
- Anya, a telefon érdekesebb, mint én?
- Vegyél nekem is egy telefont, hogy beszélgethessünk.

Pék Hanna, Biharszentjános; **Sallay Dániel**, Nagyvárad; **Székely Henrietta**, Illés Erika, Eszternek; a **gyergyószentmiklósi** Fogarasy Mihály Iskola IV. A; a **székelykeresztúri** Petőfi Sándor Iskola IV. B; a **székelyudvarhelyi** Tompa László Iskola IV. B osztálya; a **szilágybagosi** III.; a **szamosújvári** III.; a **maroskeresztúri** III. B, IV. B; a **zabolai** III. B; a **varsolci** IV. B; a **lövetei** III., IV. A; a **kalotaszentkirályi** III. osztály

Kvak és a kék cinege

ZELK ZOLTÁN

Két cinke

Tavaly télen két cinke, széncinke és kékcinke – mind a kettő szép cinke – szállt az ablakomba.

Egyik fején szénsapka, másik fején kék sapka, így ültek az ablakba – de örültem nekik!

Kaptak diót, tökmagot, mind a kettő jóllakott. Azt se mondták, jónapot, s máris elrepültek.

Január és február, éhes télen a madár, mindennap eljöttek már ebédelni hozzám.

Megvan még az ablakom, van dióm, és van magom, jövőre is kirakom – visszavárom őket!

Verset hoztam
ajándékba,
kis cimboráim!

Biztosan találkoztatok már februári mesém hősével, akinek sapkája, farktolla kék, kabátja sárga-kék, és persze kék a neve is: kék cinege.

Cingár a lába, apró a termete, de nagy a családja. Ti hányféle cinkét ismertek?

A kék cinege egész Európában elterjedt, gyakori látogatója a kerteknek, parkoknak. Csodálatos tavaszköszöntő énekét Szabó Lőrinc is „lekottázta”:

Két füttyre mindig
kvart lefelé:
nem sok, de örülni
ez is elég.

Nyitni kék, füttyüli,
nyitni kék,
szívnek és tavasznak
nyílni kék!

A kékcinke védett madárfaj, elpusztítása pénzbírsággal jár. Az ember közelségéhez jól alkalmazkodik, télen szívesen falatozik az etetőkről. Lábával megfogja a magot, majd csőrével kiszedi a belét. Mindezt a leghihetlenebb pózokban, még fejfelé lefele kapaszkodva is képes megtenni. Csak télen eszik magvakat, almát, szalonnát, dióbelet.

Hasznos madár, mert az év többi részében pókokat, apró bogarakat, hernyókat, poloskalárvákat, lószúnyogot csemegézik. „Póktalanítja, rovartalanítja” az ablakpárkányt, a sarkokat.

Már meséltem, hogy az emberekkel ellentétben, ahol a lány szokott díszesebb, színebb lenni, a madaragnál a fiúk pompáznak tarka tollruhában, hogy felhívják magukra a lánymadarak figyelmét. Na, a kék cinegénél ilyen nincs: a lány pont olyan színes, mint a fiú.

Kis termete ellenére igen harcias, az etetőn a magvakért nagyobb testű madarakkal is szembe mer szállni. És ő győz!

Ti harciasak vagytok?

Várom, hogy tavaszt daloljon a nyitnike, és várom rajzaitokat is! BRRREKKK!

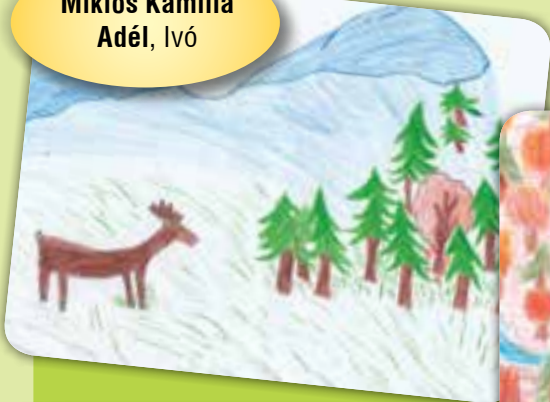
Írta, rajzolta, fényképezte **KOVÁCS RÉKA RHEA**

Tetszik a cinke-jelmezem?

A kék-sárga ruha nem elég. Figyelj! Így kell fűtőülni...

Miklós Kamilla
Adél, Ivó

Dézi Nándor,
Marosvásárhely

Csoma Viktória Vanda,
Bogdánd

Bedő Bálint,
Székelyvarság

Rejtvénypályázat

Ebben a hónapban két feladat közül is választhatsz: **1. Mit mond a medve?** Weöres Sándor versének egyik sorát szerkesztettük keresztrejtvénybe. **2. Hogy szól a közmondás eredetije?** A rajzos feladtból eltorzított formáját olvashatod ki. Postázd mielőbb az egyik vagy mindkét megfejtést.

A Rejtvénykirály

1

VÍZSZINTES

1. A megfejtés
5. Számszerű tény
9. Emelkedik a víz szintje; ömlik
10. Kisgyerek tanul vele járni
12. Répás Anna monogramja
13. Eszesedő
16. Vekni mássalhangzói
18. Sivatagi menet
21. Bók lesz belőle!
22. Kör alakú, közepén üres tárgy
23. Benedek ..., nagy mese-mondóknak
25. Női név

FÜGGŐLEGES

1. Illatos virágú fa
2. Menyasszony
3. Kovács András monogramja
4. Sérült idomár!
5. Román terepjáró márka
6. Becenév
7. Régi űrmérték

1	2	3	4	B	Ú		5	6	7	8
9					10	11				
12			13	14						
S		15	F	16				I		17
	18		19				20		21	
22						23	24			
25					C	O				A

VAJNÁR ILONA rejtvénye

8. Kettőzve: nagypapa
11. Készítené a gödröt
14. Béka a Napsugárban
15. Állattenyésztő gazdaság
17. Tréfa
18. Felső végtag
19. Becézett Mária
20. Fele negatív!
21. Eleinte bekap!
22. A szabadba
24. Lovagolni kezd!

2

Indulj a túloldalon levő első hóembertől, és keress egy másikat, amelyiknek ugyanolyan a kalapja. Ha megtaláltad, keress egy következőt, amelyiknek van egy épp olyan apró, színes kiegészítője. Így haladj végig a hóemberseregen, és közben olvasd sorba a hozzájuk tartozó szótagokat: megtudhatod a fenti rajz címét, egy eltorzított közmondást. Hogy szól az eredeti?

Nyertesek

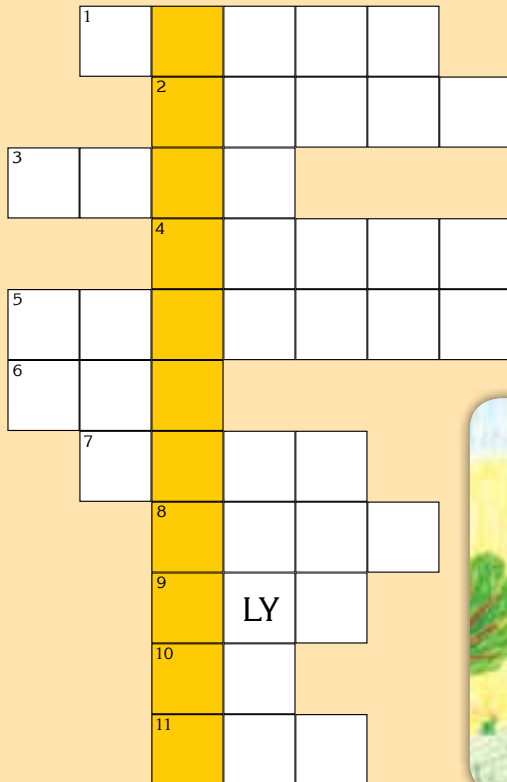
A novemberi rejtvénypályázat megfejtései: *Megérik, mint őszre a kökény.* Nyertesek: Lukács Simon, Zetelaka; Kovács Janka, Székelyudvarhely; a marosvásárhelyi N. Bălcescu Iskola IV. B osztálya; a pusztadaróci IV.; a nagyajtai IV. osztály.

Találd ki!

1

Molnár Riana, Csíkmenaság: Szülőföldem

1. Nyugisan, nyálkásan haladok
2. Csíkos vagyok, rajtam jártok
3. Az asztal párja vagyok
4. Mindig vigyázok a házra
5. Súlyos vagyok, hosszú az ormányom
6. Csak a vízben érzem jól magam
7. Fürge vagyok, a fű között surranok
8. A sarkvidéken élek
9. Ragadozó madár vagyok
10. Nyerget tesznek a hátamra
11. Kívül kemény, belül puha, ízletes termés vagyok

Bajcsi Tünde,
Torja

SZEZONMUNKA

Könczey Elemér karikatúrája

– Miről ismerik meg a székyelt a budapesti vídámparkban?

– Bicskával eszi a vattacukrot.

...

A székyel fiú vacsora közben így szól az anyjához:

– Édesanyám, nem elég savanyú ez a káposzta.

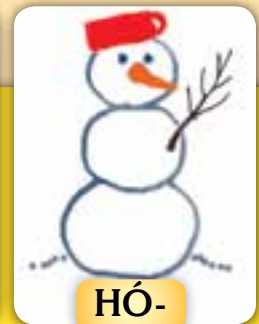
– De hát, fiam, ez nem savanyúkáposzta, hanem mákoslaska.

– Na, annak elég savanyú.

...

– Hogy veszi fel a székyel a mobiltelefonját?

– No, kia?

Januári megfejtések

1. Január
2. Hódeszka
3. Olv-adót

2

A rajzos vicc poénját a labirintusból olvashatod ki.

P	O	Z	Ő	V	A
T	N	S	S	Y	G
O	S	V	E	O	K

Te még sosem késtél el sehonnan?

Soha. Tudod, én ...

MASZAT MŰVÉS Z és a KOLLÁZS

A kollázs (collage) francia szó, ragasztást jelent. A kollázs a képzőművészetben felragasztott képelemekből, tárgyakból komponált alkotás, mely a huszadik század elején terjedt el. Henri Matisse, francia festő volt az egyik legnagyobb mestere, aki öregkorára csodálatos alkotások sorozatát készítette el ezzel a módszerrel.

A kollázstechnikának nincsenek szigorú szabályai. Alapanyagként bármit használhatunk, ami felragasztható egy sík felületre: szabályosan kivágott vagy véletlenszerűen tépett színes papírlapok, újságok, magazinok lapjai, száraz levelek, textildarabok, préselt növények, gombok stb.

Ilyenkor februárban, a farsang idején érdekes lehet kollázssal maszkot, álarcot készíteni. Próbáljátok ki, hogy kombinálhatók a szabályos, vágott élek és a tépett papírszegélyek. Ha újságpapírral dolgozunk, a kivágott formákat fejjel lefele ragasszuk a papírra, hogy az írás ne vonja el túlzottan

a figyelmet. Amikor minden darab és forma a helyére került, és a ragasztó is megszáradt, bármely más rajzeszközzel (színes ceruza, pasztell, tinta, szén) rárajzolhatunk a kollázusra, finomítva a részleteket, alakítva a portré vonásait.

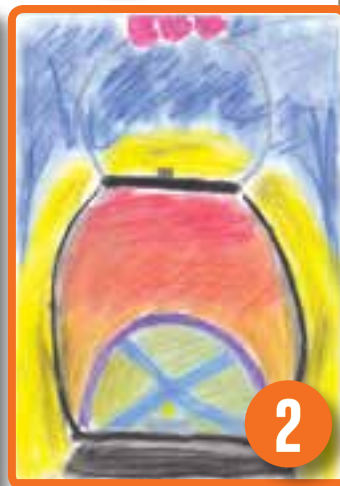
MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI

Készíts álarcot, farsangi képet kollázstechnikával.

Havonta 3 díjat!

1

2

3

Novemberben a pasztellel ismerkedtünk, Márton-napra emlékeztünk. Nyertesek: a **lövetei** III. osztály (András Huba rajza – 1); a **kolozsvári** Báthory István Líceum IV. B osztálya (Maksay Tímea rajza – 2) és a **szalárdi** III. B osztály (Mierluț Gréta rajza – 3).

Szólj, szám!

Szó-móka

1. Etessétek, és közben figyeljétek meg a nálunk teledő madárkákat. Nevük igen beszédes. Vajon mire utal a **cinege**, a **pinty**, a **zöldike**, a **csuszka**, a **tövisszúró gébics**, a **meggyvágó**, a **királyka** név?

2. Némelyik szótövünk ma már önmagában nem él, de virul a szóbokor, ami belőle hajtott. Ilyen a figyel jelentésű **vizs-** gyök is. Rajzoljátok meg a szóbokrát, a belőle kihajtott igéket, főneveket. Izgalmas lesz rájönni, hogy minden származékára jellemző a figyelem.

3. Minden szólás egy morzsa történelem. Mit jelentett eredetileg, és mi a mai értelme: **bakot lő, ő a bűnbak**.

Novemberi megfejtések: 1. A **búvár alámerül** a tenger mélyére. A léket kapott hajó **elmerül**. A **Hableány felmerül** a hullámok közül. A **kő elmerül** a vízben. A cipőm **telemerül** sárral. Csak **megmerült** a tóban, és szaladt is ki. Ha túl sokat dolgozol, **kimerülsz**. A kérdésre **kimerítő** választ adott. **Felmerült** bennem a kérdés. **Lemerült** a telefonom. **Belemerült** az olvasásba. „Hová **merült el** szép szemed világa?” 2. A **köd előtte, köd utána** szólás azt jelenti: eltűnik. Hasonló értelműek: köddé válik, illa berek, nádak, erek, kámfort játszik, felszívódik, eltűnik, mint a délibáb, mint szamár a ködben, mintha a föld nyelte volna el, elhúzza a csikot, hűlt helyét találják, se híre, se hamva, bottal üthetik a nyomát. 3. **Petőfi Sándor:** Kiülök a dombtetőre,/ Innen nézek szerteszét,/ S hallgatom a fák lehulló/ Levelének lágy nesztét./ **Mosolyogva** néz a földre/ A szelíd nap sugara,/ Mint elalvó gyermekére/ Néz a szerető anya. **Nyertesek:** a marosvásárhelyi L. Rebreanu Iskola III. G osztálya; a szilágybagosi II. B; a bükkhavasi III. osztály.

Novemberi harmadik kérdésünkre egy vicces megfejtés is érkezett:

*Mosolyogva néz a földre
A szelíd nap sugara,
Mint üvöltő gyermekére
Néz a szenvedő anya.
Milyen ismerős!*

.....

– Mondd, mivel tartósítod a füledet?

– Hogy érted ezt?

– Olyan elálló...

.....

– Pisti, milyen időben van ez: én alszom, te alszol, ő alszik?

– Úgy éjfél körül lehet...

Maszat Művész játszóterén a Napsugár képzőművész munkatársaival is találkozhattok.

Szabó Zelmira
képzőművész

Számomra a könyvek mindig is amolyan csodaablakok voltak. A szavak, az illusztrációk – mind arra csábítottak, hogy kileskelődjek rajtuk. Vagy erre a világra nyíltak, vagy valami világontúlira, de mindig csodákat mutattak. Ilyenek voltak azok a színes, gazdagon illusztrált könyvek, melyeket Édesanyám hozott bőröndszámra Budapestről, és ilyen volt a Napsugár is, benne Rusz Lívia, Soó Zöld Margit, Unipan Helga, Feszt László, Venczel János és más kedvencek rajzai. Elég korán el is döntöttem, hogy ezt szeretném dolgozni – ilyen varázssablak-üvegező leszek. Vagyis illusztrátor...

Levelező

Farsangkor én is jelmezbe bújok, de ki-ki kukucskálok mögüle, hogy a postás megismerjen, ha levelet hoz tőletek. Ha megkapom, már bontom is, írom is, hogy kitől érkezett: **Botka Fanni**, Zilah; **Török Orsolya**, Kovászna; **Jankó Szép Dóra Kata**, Nagyvárad; **Székelly Henrietta**, Eszternek; **Reitler Ilka**, Barót; **Kacsó Beáta**, Nyáradszereda; **Nagy Sarolta**, Mezőpanit; **Cseke Réka**, Oklánd; **Szabó Barbara**, Bogdánd; **Korszinek Roland**, Aranyosgyéres; **Szegedi-Szikszai Szidónia**, Mezőfele; **Hozó Petra Rebeka**, Gyergyószentmiklós; **Borbély Sarolta Anna**, Kibéd; **Bács Anna**, Csíkszereda; **Kocsis-Feri Benjámín**, Sarmaság; **Zombory Réka, Emese és Csenge**, Méntelek (Magyarország); a **sepsiszentgyörgyi Váradi József Iskola** III. E, a **Mikes Kelemen Líceum** IV. B, IV. D; a **nagyvárad** 11-es Iskola IV. B, a **Szacsavay Imre Iskola** III. B, IV. B, IV. D; a **csíkszeredai József Attila Iskola** III. D osztálya; a **segessvári** III. B; a **küküllőszéplaki** IV.; a **csíkszentdomokosi** III. A; a **csíkdánfalvi** III.; a **lővétei** III., IV. B; a **maroskeresztúri** III. B; az **aranyosgyéresi** III. C; a **szilágycsehi** IV. B; a **kovásznai** IV. B; a **szilágybagosi** III. B; a **biharszentjánosi** IV.; a **szalárdi** III. B; a **bihari** II. B; a **torjai** II., IV.; a **szentgericei** III.; a **madéfalvi** II.; a **sárközújlaki** IV. C; a **maroskeresztúri** III. B; a **csíkközmási** III.; a **tordai** IV. osztály; **szabadkai**, **tordaharasztosi**, **árpádi**, **diósadi**, **seprődi**, **dési**, **tusnádi**, **málnásfürdői**, **ivői**, **lujzikalagori**, **fehéregyházi** olvasóink.

● A **szalárdi** karnevál vidám, színes forgatógában nem könnyű egy fénykép kedvéért összegyűjteni a jelmezes osztálytársakat. **Kőrösi Mária** tanító néninek sikerült.

● **Krupa Anna Bianka** avasújvárosi osztályának álarcos bálja „ezerarcú”, de szomorú ábrázatot keresve sem találsz köztük.

● **Koncsag Erzsébet** tanítónő **mezőfelei** osztálya kedvenc filmszereplők bőrébe bújt a farsangon.

● **Várfalvi** olvasóink jelmezbálgáról **Kolozsi Tünde** tanító néni küldött fényképet nekünk.

● Ének és furulyaszó zengi be **Gábor Lizetta tanító néni** másodikosainak minden ünnepélyét a marosvásárhelyi T. Vladimirescu Iskolában.

● *Madár voltam álmomban...* **Fülöp Hajnalka tanítónő** krasznahorváti kisdíákjai nemcsak álmukban, hanem a farsangi mulatságon is madarak voltak.

● Az esztelneki III. és IV. osztályosok közös kirándulásáról **Varga Katalin és Székely Éva Mária tanító néni** küldött képet nekünk. A múzeumot a Napsugár-bélyegekkel nyert belépővel látogatták meg. Kitaláljátok, melyik városban jártak?

● **Zahu Valéria tanító néni** másodikosai a nagyváradi Szacsvey Imre Iskolában olvassák, szeretik a Napsugárt és a Szivárványt, örömmel készítik el kézimunkáinkat.

● **Bună Irén tanító néni** Árpádról és **Valter Zsuzsa tanítónő** Zimándúfaluból azok közé tartozik, akik havonta küldenek fényképet diákjaik munkáiról. Bárcsak minden tanító és minden kis olvasónk így tenne!

KELL EGY KIS BOHÓCKODÁS

Ahány „féldombormű” papírbábu, annyi egyéni arckifejezés. Nemcsak februárban jó móka – üzenik **Bunău Irén** tanító néni árpádi kisdíákjai.

Szarvadi Arnold, **Krammer Teréz** tanító néni belényesi diákja kedvenc meséjét, A tulipánna változott királyfit festette üvegre.

Fándly Enikő osztálya a nagyváradi D. Cantemir Iskolából

A sablonnal kivágott bohócot **Nagy Lenke** minden ivői kisdíákja másképp festette ki, majd Milton-kapoccsal „szerelte össze”, hogy kezé- lába mozogjon.

Magyari Tamás papírruhás bohóca mosogatószivacsból és ruhacsipeszből született **Gábor Lizetta** tanító néni osztályában, a marosvásárhelyi T. Vladimirescu Iskolában.

Bartók Andrea, **Varga Katalin** eszterneleki osztályából

Barabás Tímea Júlia
Czirmay Júlia tanító néni
dési osztályába jár. Bohóc-
fejeket bogozott, borzolt
a színes, puha fonalból.

Vita Adrienn, Zsigmond
Tünde disznajói kisdíákja

Borbándi Örs, Szilágyi-
Székely Melinda diákja
Magyarlapádról

Gajdó Kincső, Szigeti Éva
zabolai tanítványa

Károly Veronika
tanítónő
csíkmenasági
harmadikosai

Míg magos mandalákat
rendezgették, ragasztgatták,
Kis Magdolna tanító néni
bánffyhungyadi harmadikosai
maguk is rendeződtek, cse-
desedtek, szépült a lelkük.

Györgyi Dalma
és Kertész Ildikó
makfalvi tanítványai

A szőnyegszövés is a ritmus és a rendezettség
művészete. Szőjetelek ti is rajz-szőnyeget, akár-
csak Nemes Szandra Karolina, Nemes Emese
tanítványa Hármasfaluban.

Irka-firka

Táncoljatok, kislányok,
Daloljatok, fiúk, lányok,
Itt a farsang végre már,
Lesz sokféle maskarás.
Nagy örömet ünnepel,
Kicsik, nagyok, tánra fel.

Péntek Adrienn,
Körösfő

Van egy pálcám,
Nem akármí,
Bármit meg tudok csinálni,
El is tudlak varázsolni.
Néha, néha rossz vagyok,
Repülök és szárnyalok,
Hosszú körmöm fekete,
Ki vagyok én, mondd meg te!

András Csenge,
Barabás Nóra,
Gyergyószentmiklós

Vigyázz, mit kívánsz,
Nehogy rosszat kívánj.
Lehetsz pilóta
vagy masiniszta,
vagy a világ legnagyobb
tudósa.

Mégis vigyázz, mit kívánsz,
mert a végén még pórul jársz!

Simon Dávid,
Marosvásárhely

A tél nagyon-nagyon szép,
Virulnak a hóemberkék.
A hópelyhecskék hullnak,
A bánatok elmúlnak.
A boldogság olyan dolog,
Amit elmulasztani sosem tudok.
A boldogság jó dolog,
A gyerekek mind boldogok.

Csíki Amanda,
Kápolnásfalu

Kiss Borbála,
Magyarlapád

Cadar Erika tanítónő
diákjai küldték
a kolozsvári O. Goga
Iskolából:

Ha nemes volnék,
sokat parancsolnék,
ruhát akarnék.
Ha majom lennék,
sokat bohóckodnék
és viccelődnék.

Király Zsófia

Ha cica lennék,
elmennék a világba.
Ha kutya lennék,
sok csontot elásnék.
Ha gyík lennék,
mászálnék a köveken.
Ha ló lennék,
gazdámnak nyerítenék.

Petres Noémi

Livi szépen énekelt,
Ezért híres rocksztár lett.
Talált még négy barátot,
Kikkel együtt rockozott.
Jóban-rosszban
együtt voltak,
Senkire sem
haragudtak.
Dömös-Varga Anita

Rápolti Zsófia,
Aranyosgyéres

Szeretem az olvasást
És a matematikát.
A román ma nem jött össze,
Ezzel nem jutottam messze.
A művészetben hajtogattam,
A matekban kalandoztam,
Anyanyelvben költő lettem,
A versemmel büszkélkedtem.

Székely Sebestyén Hunor,
Gyergyószentmiklós

Somodi Boglárka,
Makfalva

Bodor Simona,
Szászrégen

**Szabó Gyöngyi tanító néni
szilágycsehi osztályának
versei:**

A tanító nénim, Szabó Gyöngyi
A világon a legjobb tanci.
Elvállalta gondozását
Bella kutyuskánknak,
De ha virágágyását rongálja,
Lánkra köti kutyusát.
Rövid a haja, nagy a szíve,
Az órák mindig jók vele.
Nincs nap, amikor nem nevetünk,
Vidámak vagyunk így együtt!
Molnár Eliza

Az én tancim Szabó Gyöngyi,
Jól ki tudunk vele jönni.
Néha szokott haragudni ránk,
Ám haragja gyorsan messze száll.
Ha majd nagy leszek,
Mindenkinek elmesélem,
Milyen tancim volt.
És kívánok neki minden jót!
Szabó Hanna

Tanító néni, szépen kérem,
Csupa jelest adjon nékem!
Jó leszek, figyelek,
A kedvére teszek,
Osztályom legügyesebbje leszek!
Rákosi Jennifer

Minden gyerek nagy-nagy álma,
És nem lehet nagyobb vágya,
Dicsérjék, és jelest kapjon,
Sokat tudjon, jól haladjon.
Ígérem, hogy én is ilyen leszek,
Sokat tanulok, és kedves leszek.
A jó jegyért akármit megteszek,
Ha kell, meg is harcolok érte.
Paul Viktória

Fruzsina, Fruzsina
én vagyok,
verset írtam,
halljátok.

Fruzsina, Fruzsina,
tanulás,
román, matek
nagy kínzás.

Fruzsina, Fruzsina,
sok házi,
magyar, matek,
román is.

Fruzsina, Fruzsina,
ennyi volt,
ez a versem
vicces volt.
Sebestyén Fruzsina,
Barót

Én a tulipánt
nem szeretem,
a román messze áll
tőlem,
a piros nem a kedvenc
színem.

Sokat eszem,
verekedtem,
de még mindig
jó a kedvem.
Nincsen ugyan
kiskedvencem,
de az állatokat
nagyon szeretem.
Rosszcsont vagyok,
hangos vagyok,
felelőtlen
gyerek vagyok.
Ecsedi Dorottya,
Nagybánya

Bartók Andrea,
Esztelnek

Láttam én egy kertet,
Írtam róla verset.
Beküldtem a Napsugárba,
S berakták a havilapba.
Megismétlem a szokásom,
Büszke lesz rám a tanárom.
Ha dicséretet kapok érte,
Akkor biztos, hogy megérte.

Antonya Zsombor,
Székelyudvarhely

Opra Evelin,
Csíkszentdomokos

**Címlap:
MOLDOVÁN
MÁRIA**

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.
Főszerkesztő: ZSIGMOND EMESE. Képszerkesztő: MÜLLER KATI. Lapterv: Könczey Elemér.
Honlapszerkesztő, nyomdai előkészítés: Komáromy László. Műszaki szerkesztő: Várdai Éva.
Megrendelhető a szerkesztőség címén: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202. ap. 101.
E-mail: naps.sziv@napsugar.ro. www.napsugar.ro. Telefon/Fax: 0264/418001
A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: Cont IBAN: O45RNCB0106026602080001
B.C.R., CLUJ vagy RO70BTRL01301202P90961XX S.C. NAPSUGÁR- EDITURA S.R.L.
CUI: 210622. **Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában.** ISSN 1221-7751

KÖRÖSSZABÓCSA ÜZENETEI

**Olvass,
és küldj rajzot róla!**

**Sportolj,
és küldj fényképet
magadról!**

Benkő Kitti Vanda az oklándi Kelemen Imre Iskola tanulója. A Fortunadance Tánciskola látványtáncosa. Csapatával többször ért már el kitűnő eredményt Európa-bajnokságon és hazai versenyeken.

A szatmárnémeti Hám János Líceum harmadikosai népmese-hősöket rajzoltak meg. Bodnár Dorottya és Kocsán Ádám munkája.

Takarodjon el a tél, örvendezzen, aki él!
Lobog a telet jelképező Illés bábu a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium udvarán. Vidám siratóval búcsúztatják a rokokós „asszonyok”, azaz Székely Emőke tanítványai. Tomsa Enikő málnásfürdői kisdíákjai is Illés bábút égetnek, és vidám tavaszt kívánnak mindenkinek.

**Itthon van-e a gazda?
Van-e jó farsangja?
Menjen fel a padra,
Hozzon le szalonnát,
Szúrja a nyársamra!**

Tüzet ülnek körül – igaz, csak játékból – Tászlavan Melinda tanító néni kisdíákjai is. Az indián törzs tanácskozik. Vajon elásák a csatabárdot? De hol a törzsfőnök?

E lapszám támogatói:

Készült
a Magyar Kormány
támogatásával

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Vágjátok ki a bélyeget,
és ragasszátok nevetek mellé
az osztály közös gyűjtőlapjára.

Ára 4 lej, 400 Ft

